

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " 13.—
za četrť leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " 13.—
za četrť leta " " 6.—
za en mesec " " 2.—
V spravi prejemam mesečno K 1.90

SLOVENECE

== Inserati: ==
Enostolpna petstvrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:
enostolpna petstvrsta (72 mm)
30 vinarjev.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvenredni dodatki in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 3/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravništvo je v Kopitarjevi ulici št. 3. I. eta.
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
hran. račun št. 26.511. — Upravniškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Sklicanje državnega zbora.

Domača trozveza liberalcev, soc. demokratov in nemškutarjev bi rada po svojih glasilih uverila čitatelje, da se je V. L. S. izrekla na konferenci načelnikov, dne 15. septembra, proti sklicanju državnega zbora. Kdor čita druge liste in ne samo »Narod«, »Zarjo« in »Štajerca«, ve sicer, da je trditev neresnična, toda ker je treba našim nasprotnikom resnico vsiljevati, zato iz ljubezni do resnice, ne pa iz drugih ozirov še enkrat ponovimo:

Zastopnik Hrvatsko - slovenskega kluba dr. Korošec, se je na konferenci načelnikov odločno izrekel za sklicanje državnega zbora začetkom oktobra, protestiral je le proti soc. demokratski liberalni zahtevi, naj se državni zbor takoj skliče, ker bi bilo to prenačljeno, zasedanje samo nepravilno, in ker bi tridnevno zasedanje bilo prekratko za pozitivno delo glede draginskih vprašanj. Zaradi deželnih zborov, ki so bili že sklicani za 20. septembra, bi namreč več kot tridnevno zasedanje bilo nemogoče. Kdor se ne udeležuje liberalno - soc. demokratskih neumnosti, še vsled tega ni nasprotnik ljudskega parlamenta. Sicer pa bi tehnično bilo nemogoče, sklicati državni zbor pred 20. septembrom, zahteva je bila le h u m b u g, pesek v oči zaslepljenec. Vrhutega se vlada pogaja zaradi uvoza mesa in bi nič drugega ne mogla storiti tudi, če zboruje državni zbor.

Važnejše se nam zdi, kar je dr. Korošec zahteval z ozirom na vladna pogajanja. Najenergičnejše je protestiral pri tej priliki zoper to, da bi vlada glede Kaschau - Oderberg železnice Madžarom karkoli koncedirala, dokler Ogrska efektivno ne zgradi hrvatskega dela dalmatinskih železnic. O drugem tiru na Kaschau - oderberški železnici sedaj niti govora ne sme biti, to bi bilo izdajstvo važnih avstrijskih interesov. Ministrski predsednik Gautsch je odvrnil, da bo o tej zadevi govoril, ko se zopet snide državni zbor, in je privatno odgovoril dr. Korošču, da se bo oziral na stališče Hrvatsko - slovenskega kluba.

Naši akademični mladini!

Stojimo na pragu novega šolskega leta in pred našo mladino stopa vprašanje, kje pričeti, oziroma kje nadaljevati višje šole.

Izmed nemških vseučilišč prideta v poštev predvsem Gradec in Dunaj. Prvo vabi radi bližine in cenenejšega življenja, drugo pa radi osrednjega značaja in velikega mesta. Izmed slovenskih mest pa more biti govor samo o Pragi in o Krakovu, kajti Levov je preveč oddaljen, da bi zamogel pritegniti večje število naših dijakov, dasiravno bi se priporočalo, da bi ta ali oni študirali tudi v Levovu.

Študiranje v Krakovu bi se priporočalo iz mnogih ozirov.

Stališče poljskega naroda je čisto drugačno, kakor pa Čehov in Slovencev in radi tega teče tudi idejna struja pri Poljaki čisto v nasprotni smeri, kot pri nas in pri Čehih. Čehi in Slovenci so bili, ko so se začeli prebujati, samo še narod kmetov in delavcev. Začeli so stremeti navzgor, iz nižjih plasti ljudstva je bilo treba ustvariti višje sloje, treba je bilo postaviti poslopje narodne kulture in potem poiskati zvez s širokim, kulturnim svetom, pridobiti si njegovo kulturo, znanost, umetnost, družabno olakanost itd., da bi zamogli vstopiti v krog teh narodov. Cel naš razvoj gre torej od spodaj navzgor.

Pri Poljaki je pa ravno obratno. Ob istem času, kot so se začeli drugi Slovani prebujati in dvigati, je staro poljsko kraljestvo prepadlo in razpadati so pričeli temelji, na katerih je dotlej stal poljski narod in rušile so se vezi starega poljskega javnega ustroja. Mi smo imeli kmeta, delavca, a nismo imeli višjih slojev, nismo imeli kulturnih elementov in stikov. Iz tega, kar smo imeli, smo morali zidati navzgor. Poljaki so pa imeli višje in najvišje sloje, vse kulturne elemente in najživahnnejše kulturne stike z drugimi narodi, toda pod sabo niso imeli in deloma še sedaj nimajo dovolj gnotno trdnih, umstveno zavednih ljudskih mas. Naše meščanstvo stremi že nekoliko po aristokraciji, aristokratski Poljaki pa po demokraciji. Naš malomeščan, ki se je razvil iz kmeta, hoče v svojem življenju in nastopu biti aristokrat in odtod ona prisiljena pretiranost, oni smešni pojavi, katere smo krstili z besedo »frakarija«. Poljski aristokrat pa hoče biti demokratičen, ne mara za naslove in njegova namera izkušati izbrisati družabne razlike sega včasih do smešnosti. Mi tiščimo iz ljudstva ven, Poljaki tišče nazaj v ljudstvo.

Slovenec je že tak! Vztrajnega, sistematičnega dela nima rad. Svoje kulture ne gradi mirno in dosledno, ampak takorekoč v skokih in presled-

kih. Naš človek pogleda v svet, zagleda nekaj, kar mu posebno pade v oči, tisto pogradi, prenese na domača tla in razvije dalje, često do karikature. Tako povsod: v slovstvu, umetnosti, znanosti, celo v življenju in obnašanju.

Naš človek je pogledal skozi okno v svet in zagledal je tam nekega tujca, na Ruskem so ga krstili bosjak ali brodžaga, pri drugih narodih se imenuje pri vsakem drugače, toda imajo jih povsod, dasi nastopa pri vsakem narodu v nekoliko drugačni obleki. Karakteristično jim je povsod, da so brez načel in brez volje, idealni Turgenjevi nihilisti. To ni pridobitev moderne kulture, ampak izrodek kulture. To je degeneriranec, alkoholik, morfijevce, ki ima za vse samo še sarkastičen nasmeš, ki po ruskem reku »pljuje na vse«, a ni zmožen storiti ničesar. To je prerano zreli, črvivi sad:

»V prevarah in v kesanju njemu čas beži, brezplodno v večnost se izgublja mu življenje, prerano stara pod bremenom se strasti.«

In ravno ta tip je zavladal pri nas v naši družbi najprej v slovstvu, potem pa tudi drugod!

Drugi narodi veliko lažje pretrpejo družabno bolezen. Prvič je pri drugih zgodovinskih narodih narodna psiha veliko bolj vsestranska in idejna vsebina naroda je veliko večja. Ako zavzame kak posameznik tudi mnogo idej, ki tvorijo takorekoč vsebino psihe svojega naroda, vendar ostane še vedno nekaj in dotičnik ne postane takoj duševni nihilist. Naša narodna psiha je pa še jako enostavna in njena vsebina je še majhna. Naš človek postane torej veliko hitreje nihilist in veliko hitreje odvrže vse ideje svojega naroda. Po nekaterih obmejnih krajih na primer je samo verska ideja, ki še skupaj drži naše ljudstvo. Kakor hitro mu to odvezamete, se razprši v atome, postane nihilistična masa, ki je vsak trenotek pripravljena, da se proda tujcu.

»Slovenec« je že večkrat opozoril na to veliko nevarnost, ki preti našemu ljudstvu. Sedaj se pri nas že ne gre več za liberalizem in klerikalizem, ampak gre se za pozitivizem in nihilizem. Med našim brezvernim liberalnim naraščajem ni več krepkih osebnosti, blaziranost mora nadomeščati originalnost, sarkazem duhovitost. Celo navadnih, povprečnih delavcev je vedno manj, dasiravno je te inteligentne mladine vedno več. Suša v slovstvu, suša

v umetnosti, suša v znanosti, suša v politiki, suša povsod! Kje ima sedanji naš napredni naraščaj, kje se najde med možmi, katerih imena se sedaj imenujejo v napredni javnosti, kakšna tako krepka, izrazita individualnost, kakor je v stari generaciji recimo g. dr. Tavčar?

Rekel sem, da bi na naš duševni in kulturni razvoj dobro vplivalo, ako bi se del naše mladine pričel obračati proti Krakovu.

Kot veliko, staro kulturno središče velikega, zgodovinskega naroda, združuje v sebi vavelski grad vse močje struje. Skrajnosti so tukaj velike bolj razvite, kot v kateremkoli drugem avstrijskem mestu. Od skrajnih konservativistov do političnih in socialnih revolucionarjev se vse družabne, kulturne in politične struje stekajo v Krakovu. Toda, kar je več ali manj skupno vsem in kar daje poljskemu kulturnemu razvoju tako poseben značaj, to je ravno geslo: nazaj v preteklost! nazaj k ljudstvu! Medtem ko mi, kakor tudi Čehi, kričimo: ven v prihodnost! Neka kritika in neka reakcija v našem življenju je potrebna in pod tem ozirom bi lahko dobro vplival Krakov. Da bi našim mladim ljudem nekaj pozitivne podlage, dal bi več vsebine mišljenju in več resnobe stremljenjem.

Pa tudi iz raznih drugih vzrokov se lahko priporoča Krakov. Visoko razvito poljsko družabno življenje bi zamoglo dobro vplivati na našo mladino. Mirni in resni značaj poljskega kraljevega mesta tvori dobro razpoloženje za resne študije. Stare zgodovinske tradicije učinkujejo bodrilno na mladega duha, sveži idealizem, katerega se še tako veliko nahaja med Poljaki, dviga sile duše.

V poštev pride v Krakovu seveda pred vsem univerza, dalje pa tudi agronomija, ki se nahaja na univerzi, trgovska akademija in akademija lepih umetnosti. Za ženske bi prišel v poštev poleg univerze še takozvani »Baraneum«, to je višja ženska šola z vseučiliškim značajem, v posameznih slučajih morda tudi liceji, ženski gimnaziji in penzionati. Slovenskemu dijaku, ki bi želel več informacij, lahko da pojasnila »Slovenska dijaška zveza« v Ljubljani.

O naši živinoreji.

K poročilu o seji odbora kmetijskega sveta, ki se je vršila 16. t. mes., naj dodam še nekatere misli in števila:

LISTEK.

Izpod Kuma.
(Dr. Leopold Lénard.)

Majhni ljudje.

Moda je vsemogočna, ne prizanese nikomur in razteza čez vse svojo oblast. Enkrat nosijo ženske kratka krila, potem spet dolga, kadar zapove moda morajo biti oblečene široko, da izgledajo kot sod, potem spet tesno prepasane kakor ose. Tega leta vlada v modi zelena barva, drugega vijolična, potem rdeča in tako dalje. Moda pa ne vlada samo v obleki, ampak več ali manj v vsem življenju.

Tej modi podlegajo tudi pisatelji.

Enkrat so bile v modi povesti o začaranih kraljičinah in o goskah z zlatimi peresi. Svoj čas so se opisavale ginljive povesti o dveh zaljubljenicah, ki v mesečni noči zdihujeta drug po drugem, se iščeta po celem svetu, ko nepremagljive ovire zadržujejo njuno zakonsko zvezo. Bil je čas, ko so rekli, da mora pisatelj samo čitati golo naravo, opisavati z vso natančnostjo vsak kotiček v stanovanju in vsako pikico na telesu, naslikati z vsemi podrobnostmi, kako junak povesti je in se oblači, pa

bo gotova umetniška povest. Pisale so se roparske povesti in zločinski romani, potem spet nerazumljive sanjarije, v katerih je čitatelj zaman iskal začetka in konca in vezi, ki bi vezala celoto.

Slednjič so prišle v modo beraške in potepuške povesti. Mojstri v tej vrsti so Rusi, zlasti znani ruski pisatelj Maksim Gorkij. Njegovo ime je zaslovelo po svetu, ker je prinesel v svetovno slovstvo nekaj novega in izvrjnega, namreč opisovanje ruskih potepuhov. Tudi med nami Slovenci je našel več ali manj nadarjenih posnemovalcev, ki so po njegovem uzoru pričeli pisati potepuške povesti.

Tudi jaz sem čital svoje dni Gorkijeve povesti in priznati moram, da so naredile name velik utis. Večkrat sem sanjal o njegovih junakih in igraje sem se poskušal tudi v njegovem slogu in v risanju njegovih značajev. Osoda me je pa zanesla v tujino, po kateri sem blodil dolgo, dolgo časa. Izmučen in utrujen sem se vrnil slednjič v domovino in sedaj sem jo gledal z drugačnimi očmi. Odprl se mi je pogled in zagledal sem velika bogastva naše domovine in našega naroda, ki so še neizčrpana in neizrabljena. Marsikaj, kar iščemo v knjigah in po tujih zemljah, ali kar si stvarimo v domišljiji z žarom hrepence duše, imamo doma na naši rodni

zemlji v resnici in v življenju. Vrniti se moramo k naši rodni grudi in k naši narodni duši.

Tudi junaki Gorkijevih povesti, za katere smo se včasih tako navduševali, žive med našim narodom, so živeli in bodo še živeli, samo da se z razmerami in časom nekoliko spreminjajo in so v toliko različni od onih, ker so kost naše kosti in mozeg našega mozga. Čudno, da ti pristno naši ljudje niso igrali doslej še večje vloge v našem slovstvu. Mi gremo skozi življenje takorekoč z zavezanimi očmi in šele v tujem zrcalu zagledamo, kar je med našim narodom.

Tako je meni tudi šele čitanje tujih pisateljev odprlo pogled na naše »majhne ljudi«.

V tem spisu hočem predstaviti čitatelju nekaj takih »majhnih ljudi«, katere sem svoj čas srečaval pod našim svetim Kumom. V njih se krije del zgodovine našega naroda in njegove zaloigve.

»Z eno rečjo se lahko pohvalim«, rekla mi je nekoč moja osivela mati, »celo življenje nisem niti enega berača odgnala od hiše.« In v resnici je slovela naša hiša po vsem kumljanskem svetu, da ne odganja nobenega človeka, ki se ji bliža v božjem imenu. Zato pa tudi skoraj da ni bilo večera, ko ne bi bili imeli tujih prenočevalcev. Včasih se jih

je nabralo pa kar lepo število. Razni berači, brezposelni potepuhi in cesarsko kraljevi žandarji, so bili naši stalni gostje. Zandarji so bili očetovi gostje, berači in potepuhi pa materini.

Moj oče je živel samo za vojaščino in kar je ž njo v zvezi. Za berače in potepuhe se je zanimal samo, ako je bil dotični človek morda star vojak in je znal kaj pripovedovati o vojaškem življenju. Radi te svoje strasti je bil tudi najboljši prijatelj vseh žandarjev. Kadar bi žandar moral v grdi in mrzli noči patroljirati po hribih, jo je zaval raje kar naravnost k nam. Pri nas je dobil dobro večerjo in potem se je razgovarjal z očetom pozno v noč o puškah in sabljah in o starem in novem vojaškem življenju. Med razgovorom je pa stalo vedno na mizi vino, da je mazalo jezike. Slednjič je dobil še dobro posteljo in drugega dne se je elepo spočit vrnil s svoje službene poti. Pri tem pa ni popolnoma nič zanemarljivih dolžnosti. Saj je pri nas zvedel vse, kar se je zgodilo po okolici in ako je iskal kakšnega človeka, so mu pri nas dali najboljša pojasnila, kako in kje ga je prijeti.

Samo potepuhov, ki so slučajno istega dne prenočevali v naši hiši, se ni smel pod našo streho lotiti noben žandar. Naša hiša je veljala v tem oziru za nekako mednarodno polje, kjer je med

že, ki morejo pojasniti stanje naše živinoreje na Kranjskem.

Kakor drugod tako se je tudi na Kranjskem v preteklem desetletju vsled raznih vzrokov, kakor zaradi suše, pomanjkanja krme, raznih živinskih kužnih bolezni, pa tudi zaradi omejitve paše osobito v državnih gozdih in strogega izvrševanja gozdnega zakona znižalo število goveje živine za celih deset odstotkov. Pristaviti pa moram še, da je po številu naša goveda sicer nazadovala, zato pa kvalitativno toliko napredovala, da se kvantitativno zmanjšanje skoro povsem ublaži. To je suho dejstvo in kdor pozna našo živinorejo, mora priznati, da se je v kakovosti naša goved kaj lepo razvila.

Iz ravnokar objavljenih uradnih statističnih podatkov povzamemo, da se je pri štetju 31. decembra min. leta našelo več mladih telic; leta 1900 jih je bilo 18.652, v letu 1910 pa 20.420 in osobito v zadnjem letu 1910 se je število telic namenjenih za plemo pomnožilo, kar spričuje, da so naši živinorejci — kmetjski gospodarji, umeli svoj obrat in vsled bogate krmske letine privežali za rejo mnogo telic. Tudi število mladih bikov je naraslo, pač pa je padlo število mladih juncev od 13.328 v letu 1900 na 10.496, osobito pa volov v letu 1900 — 76.548, v letu 1910 le 62.719.

Prav zdatno pa se je pomnožila naša prašičereja, ki ni podcenjevati osobito v naši deželi, kjer prevladuje malo kmetjsko posestvo in se mnogo delavcev v svojem malem gospodarstvu peča s prašičerejo, ki mu je v precejšnjo pomoč.

Leta 1900 se je našelo 107.836 prašičev, leta 1910 pa že 177.300. Prašičereja se je razvila pri nas sledeče: Leta 1880 je bilo 36.987 prašičev, leta 1890 34.985, sedaj pa 177.300 komadov.

Zato je bil moj predlog v omenjeni reji umesten, da se mora posebno skrbeti, da se zabrani depekoracija v prašičereji, kar se more doseči, ako se našim osobito malim revnim kmetom pomore s podporami za nakup krepkih krmil, lanenih tropin ter da bi se s primeroma ne preveliko vsoto 100.000 K moglo doseči povsem potrebno število mladih prasit za prihodnjo spomlad.

Prav veselo znamenje umne prašičereje pa je, da je število malih prascev naraslo od leta 1900 od 8787 na 28.328 v letu 1910 in število nad tri mesece starih prašičkov, kakršne so pogostoma poprej naši kranjski kmetje od Hrvatov kupovali, od 34.940 na 78.262; to je jasn dokaz, da je povsem prenehala poraba tujih prasit za rejo in da so se lotili naši kmetovalci sedaj sami izreje malih prasit.

Pa tudi kvalitativno smo lepo napredovali. Naša prašičja plemena, nastala po subvencioniranih plemenskih fivalih angleške pasme, so hitre rašče in vrle sposobnosti za pitanje. Veliko bi se mogli doseči prav v prašičereji, in na to naj bi državna vlada po vsej državi delovala in tako bi naglo prišli do velikih množin okusnega mesa na našem mesnem trgu. Z govedo je težje priti do zaželenega cilja tako hitro, s prašičerejo pa pridemo, če storimo sedaj vse potrebno v zabranitev depekoracije, že v prihodnjem letu do znatne pomnožitve za konsum potrebnega mesa.

Saj smo videli, koliko je dosegla Nemčija z vztrajno in v velikem stilu izvršeno akcijo za pomnožitev prašiče-

reje. Država je res veliko milijonov žrtvovala za pomnožitev prašičereje, a v teku enega desetletja je dosegla tudi ogromen uspeh. Število prašičev se je posredmerilo in to se je tudi na mesnem trgu v Nemčiji znatno občutilo, ker prav z prašičjim mesom se je konsumu po mesu moglo zadostiti.

Nazadovala pa je v preteklem desetletju naša kranjska ovčjereja, in sicer za celih 37 odstotkov; to je provzročila velika omejitev paše. To dejstvo je obžalovati, ker je pri nas veliko strmih skalovitih pašnikov, katere more le ovca izkoristiti, ne pa goved, osobito če je lepo razvita, močna in težka. Zato so nekateri člani kmetijskega sveta zahtevali, da posveti ministrstvo tudi tej panogi živinoreje večjo skrb in da se redi takozvana mesna ovca, ker glede volne pač ne moremo z avstralsko ovčjerejo tekmovali. Ovčje meso je zdrava hrana in zato bi se ne smelo zanemarjati te reje, ki daje tudi sedaj dovolj dohodka, ko je meso ovac skoro tako drago, kakor goveje.

Da odpomoremo potrebi po mesu, moramo gojiti vse panoge živinoreje, pa tudi konsumenti se morajo posluževati raznih vrst mesa in se ne smejo kapricirati na telečjo pečenko. Pri nas v Avstriji se namreč telečjega mesa porabi percentualno največ v celi Evropi. Pri nas si boljše pojedine brez telečje pečenke še misliti ne moremo. Po Angleškem pa malokdaj jedo telečje meso, zato pa gre tam pitani koštrun, ki tam velja za delikateso.

Le mimogrede naj omenim, kako malo priljubljeno je pri nas v Avstriji meso domačih zajcev — kuncev, in vendar je reja teh živalic lahka, hitra in bi si mogle s to rejo revne obitelji zdravo mesno hrano priskrbeti. Na milijone kuncev rede in pokoljejo na Francoskem, pri nas pa se spodtikamo nad tem mesom.

Mimogrede naj še omenjam, da se je pomnožilo v preteklem desetletju število perutnine (od 411.432 v l. 1900 na 563.915 v letu 1910) splošno za 37 odstotkov, istotako čebelereja za 28 odstotkov (v letu 1900 — 41.699, v l. 1910 pa 52.694 panjev). Tudi konjereja je narasla za 9 odstotkov.

Skrbeti bi se moralo tudi za riborejo, ki bi zamogla tudi vsaj deloma pripomoči narasli potrebi po mesu.

Kmetijsko gospodarstvo pa moramo tako uravnati, da se bo tudi orana zemlja rabila kolikor sploh dopustno, za pridelovanje krme. Če bodo vodilni krogi naše kmetijstvo pospeševali in naši kmetovalci v večji meri v živinoreji pašo upoštevali, se bo tudi naša živinoreja pomnožila in bo tako popolnoma zadostila zahtevi po mesu na naših mesnih trgih.

Sedaj pa takoj na delo in država mora, ako ume svojo nalogo, takoj poseči v akcijo in vse storiti, da se ne bodo zli nasledki letošnje suše v naši avstrijski živinoreji premočno čutili. Le z naglo in vztrajno akcijo se more to pereče mesno vprašanje rešiti.

Poslanec Povše.

Italija in Tripolis.

Italijanska soc. demokracija in tripoličansko vprašanje.

Rim, 25. septembra. Laški soc. demokrati so se radi Tripolisa pošteno sprli. Severno italijanski soc. demokrati groze s splošno stavko, če zasede Italijani Tripolis, južno italijanski

soc. demokrati se pa strinjajo z zasedenjem Tripolisa, ker znajo, koliko koristi bi imela južna Italija, če zasede Tripolis, ker je sicilijsko obrežje komaj 7 ur oddaljeno od Tripolisa. Južno italijanska soc. demokratska poslanca De Fenice in Trapanese javno odobravata akcijo v Tripolisu.

Italijansko oboroževanje radi Tripolisa.

Berolin, 25. sept. Vörsischer Zeitung« poročajo iz Rima: Razširjena poročila o italijanskem oboroževanju so v toliko pretirana, ker se smatrajo tudi transporti po velikih orožnih vajah za mobilizacijske priprave. V ministrskih krogih se sklicujejo na motenje političnega in vojaškega ravnotežja v Sredozemskem Morju, ker se je Francija vstala v Maroku. Italija mora zato ojačiti svoj vpliv v Tripolisu. Tripeti tudi nočejo, da bi Turčija napravila z vojaškimi odredbami Tripolis za nekako turško Bizerto in se boje, da je v nevarnosti življenje in premoženje italijanskih državljanov. Italijanska vlada se zato ne bo mogla ogniti, da nastopi z vojno močjo v Tripolisu. S silo pa namerava Italija zgolj nastopiti, če bi Turčija odklonila željo Italije, da se ji zagotove prednosti v Tripolisu.

Italijanske zahteve v Tripolisu.

Rim, 25. septembra. O sedanjem stanju tripoličanskega vprašanja poročajo izborni poučeni diplomatični krogi: Novi italijanski poslanik v Carigradu, marchese Garroni, nastopi svoje novo mesto 5. oktobra. Min. predsednik Giolitti in zunanji minister San Giuliano zdaj še popolnoma molčita o predlogih, ki jih bo stavil italijanski poslanik Turčiji. Politični krogi pa sodijo, da bodo zahtevali Italijani zgolj gospodarske prednosti v Tripolisu. Ker je Turčija dozdaj trdovratno odklanjala Italijanom dovoliti nakup zemljišč v Tripolisu, je Italija prisiljena, da nastopi diplomatskim putem. Izključeno ni, da se, če tudi tajno, ponudi Turčiji velika večmilijunska odškodnina. Položaj je zdaj zato resen, ker se boje, da bi pričeli Turki preganjati Italijane v Tripolisu, kar bi postrilo položaj tako, da bi nastale nepreračunljive posledice. Italijansko vojno brodovje je zasidrano v neapelskem, tarentskem in v benečanskem pristanišču in pripravljeno tako, da lahko vsak trenutek odplave v tripoličansko morje. Turčija pozna to nevarnost. Turška vlada se zato z vsemi silami trudi uplavit na turško časopisje, da bi zmernejše pisalo in da bi se preprečil bojkot italijanskega blaga. Turška vlada je tudi naročila turškim oblastim v Tripolisu, Solunu in v Smirni, kjer živi veliko italijanskih delavcev, da naj brezpogojno preprečijo morebitne protitalijanske demonstracije. Dasi se ne more tajiti, da je položaj resen, le ni izključeno, da se tripoličansko vprašanje reši mirnim putem.

Intervencija Avstro-Ogrske in Nemčije.

Rim, 25. septembra. Diplomatični krogi zatrjujejo, da sta Nemčija in Avstro-Ogrska svetovali Turčiji, naj zavzame nasproti zahtevam Italije kolikor le mogoče spravljivo stališče v interesu miru in v interesu Turčije same. V italijanskih krogih si ne zakrivajo, da bodo nasprotovali turški vladi glede na ugoditev italijanskih zahtev nacionalci, ki jih vodi Sadik beg.

Na novejši vesti.

Rim, 25. septembra. »Tribuna« poroča iz Tripolisa, da je ondi situacija zelo nevarna. Fanatični Turki letajo po ulicah, kričoč: »Smrt Italijanom!« Arabci so oboroženi z bodali in pretijajo Evropecem. Mohamedanski duhovniki zbirajo vernike v mošejah in jih ščuvajo zoper Lahe. Oblast pričakuje iz Carigrada vojakov, ladji, municije, topov in živil, ki so se telegrafično zahtevala. Carigradska vlada je odgovorila, da jih takoj pošlje. V laški koloniji vlada velika panika, ker se je bati, da se kakor hitro turške ladje priplovejo, uprizori klanje. Laški podaniki so od svoje vlade zahtevali pomoči in laška vlada je baje odgovorila, da ima že pripravljene ladje, ki bodo v slučaju potrebe tripoliška pristanišča blokirale in vojaštvo izkrcalo, ako bi se pojavila kakšna sovražnost zoper podanike kraljestva.

Rim, 25. septembra. »Tribuna« poroča, da je došel iz Rima v Spezzio admiral Aubry, poveljnik I. eskadre sredozemskega brodovja. Včeraj zjutraj je odstranil na ladji »Benedetto Brin« svoje poveljniško znamenje in ga dal razobesiti na »Vittorio Emanuele«. I. divizija I. eskadre sestoji iz ladij: »Vittorio Emanuele«, »Regina Elena«, »Napoli«, »Roma«, 2. divizija II. eskadre pa iz ladij: »Garibaldi«, »Varese«, »Ferruccio« in »Marco Polo«.

Rim, 25. septembra. List za vojaške naredbe objavlja sledeči dekret: **Poklicani so k orožju vojski prve kategorije letnika 1888**, ki so zdaj na neomejenem dopustu, in sicer iz celega kraljestva in od vseh vrst orožja, zborov in posebnih formacij. Racconigi, 23. t. m. 1911. Viktor Emanuel. Giolitti. Spingardi.

Rim, 25. septembra. Poslanec de Marinis je izjavil: Zdaj ni več dvoma, da odrinemo v Tripolis. To bo prvo važno dejanje, vredno nove Italije po letu 1870.

Milan, 25. septembra. »Sera« poroča: Iz Catanzare prihaja vest, da je 48. polk pehote dobil telegrafično povelje, da pripravi oddelek 200 mož, opremljenih za vojsko in pripravljenih, da na prvo povelje odidejo. Iz Spezzije poročajo, da je kontreadmiral Thaon de Revel 23. t. m. prevzel komando nad 2. divizijo II. eskadre in poveljniško zastavo razobesil na križarki »Garibaldi«, ki odplove proti Tarantu. Iz Siracuze poročajo, da sta pripluli v Augusto križarici »Ferruccio« in »Varese«. Iz Siracuze pa je druga eskadra sredozemskega brodovja pod poveljstvom kontreadmirala Favelli že odplula proti jugu z zapečatenimi povelji. Iz teh vesti je sklepati, da se laško sredozemsko brodovje že proti tripoliški obali pomika.

London, 25. septembra. »Daily Mail« poroča, da se pogajanja med Italijo in Turčijo nadaljujejo. Oboroževanje Italije da ima zazdaj le namen pokazati, da je Italija na vsako eventualnost pripravljena. Ekspedicija se izvrši, ako pogajanja ne bodo rodila nobenega rezultata. Kar se Francije in Anglije tiče, se ne bosta v celoto zadevo nič vtikali, priznavaajoč Italiji popolno svobodo glede Tripolisa.

Berolin, 25. septembra. »Lokalan« zeiger« piše: Italija bi se sedaj rada polastila Tripolisa, pa rabi pretveze. Turška vlada pa se zelo varje dati Italiji povoda za tak korak. Seveda je pa to težko, ker se laški generalni konzul v Tripolisu obnaša, kakor da bi on bil

žandarji in njihovimi varovanci vlada-lo sveto premirje, kakor da bi obstajal kak dogovor. Mogel se je zgoditi slučaj, da je potepuh, katerega so žandarji že dolgo iskali, sedel za pečjo, ko je stopil žandar v hišo. Toda žandar se je delal, kakor da bi ga ne opazil, ter se je vsedel k mizi. Tako sta večerjala žandar pri mizi, potepuh pa za pečjo, mirno vsak za sebe, kakor da bi se ne videla. Šele zunaj hiše ga je smel žandar zasledovati in prijeti.

Kadar je bilo gostov malo, so jedli isto kakor družina. Odličnejši, to je taki, ki so znali kaj govoriti o vojaščini, so smeli jesti pri mizi, drugi pa za pečjo. Pri posebnih prilikah, zlasti predpustom in pred gotovimi prazniki, je bilo pa treba zanje posebaj kuhati in pečiti. Po večerji se je pričelo živahno zborovanje, pripovedovali so se razni dogodki, pele pesmi in razvilo govorjenje. Otroci smo se pri takih prilikah spravili na peč ali stinili še bližje k nevaljubljen gostom, ter poslušali njihovo pripovedovanje. Seveda se mi je pri takih prilikah večkrat pripetilo, da mi je potem gomazelo po telesu. Imeli smo pa jako skrbno in zanesljivo deklo Mico, katero nosim še sedaj v živem spominu. Služila je pri nas mnogo let in bila čisto domača. Ona me je vzela potem takoj v svojo oskrb in izvršila na mojem telesu potrebne reforme.

Bil sem še majhen deček, ko nas je morala zapustiti dotična dekla, ker je bratu umrla žena, ter mu je morala iti gospodinjit. Toda še sedaj se dobro spominjam njenih treh zapovedi, katere mi je dala pred odhodom, ko se je poslavljala s solzami v očeh. »Polde,« rekla mi je, »samo to te še prosim, da si sledeče stvari zapomniš celo življenje: Nikdar si ne smeš s prstom v nos vrtati, nikdar ne nosi hlač na eni sami naramnici in nikdar si ne vtakni lesenega klinja v obleko, ako se ti gumb odtrga.« Te njene zapovedi sem si zapomnil do današnjega dne in se vedno ravnam po njih.

Sedaj pa hočem opisati nekaj teh »majhnih ljudi«, ki so se shajali v naši hiši.

Pričeti hočem z nekim človekom, čegar postava mi je ostala v spominu samo še jako megleno, ki je prihajal v naš kraj redko in samo v moji zgodnji mladosti, ki ni igral v naši družbi nobene večje vloge in o katerem vem povedati drugače jako malo. Na mene pa je uplival od svoje strani, da se mi je vzbudila pisateljska žila.

Nikdo ni vedel povedati, kdo je in kaj in s čim se peča. Prikazal se je pri nas redko in ker nismo vedeli o njem drugega imena, smo ga imenovali Ribničan. Toda ne morem trditi, da bi bil doma iz Ribniške doline. Ta priimek

so mu dali samo kar tako, menda, ker je hodil veliko po svetu in ker je znal gladko govoriti. Sicer pa tudi, ako bi povedal svoje ime in priimek, bi mu vendar nikdo ne bil verjel. Prehodil je menda veliko sveta in je vedel mnogo povedati o tujih deželah. Zlasti je pripovedoval zanimive in grozne dogodke iz Bosne. To njegovo pripovedovanje se je vrtilo nekako v okvirju one pesmice:

Tamkaj v Bosni zlati,
tam so vsi kosmati,
ker se nič ne brijejo.
Eden je brez noge,
drugi je brez roke,
tretji pa brez hlač sedi.

Bil je še mlad, vitek človek z majhno brado. Govoril je živahno in naglo in svoje govorjenje spremljal z rokama. Ljudje so takoj spoznali, da se v njem skriva nekaj posebnega in da ima za sabo neke šole. To je potrdil tudi sam in pripovedoval, da ga je oče dal študirat za gospoda. Naredil je že vse šole in imel bi biti posvečen za mašnika. V zadnjem trenutku se je pa pred altarjem premislil, ko so škof prišli, da bi ga posvetili, ter je zbežal. Rekel je, da so ga zmotile ženske. Ljudem se je to sicer zdelo mogoče, saj je znano, da ženska zmoti včasih tudi drugače pametnega človeka in tudi študiranje ne

zavaruje človeka pred to neumnostjo. Vendar mu ljudje niso verjeli, da bi bil res izštudiral tako daleč. Samo to se jim je zdelo verjetno, da je bil že v črni šoli. Na njegovo pripovedovanje niso dali veliko in bili so prepričani, da močno laže. Vendar so ga radi poslušali, ker je znal lepo gladko in zanimivo pripovedovati. Prišel je samo parkrat nenadoma in je spet takoj izginil. Name je naredilo njegovo pripovedovanje velik vtis, premišljeval sem njegove pripovedke celo noč in ko sem proti jutru zaspal, se mi je o njih sanjalo. Drugega dne sem vzel košček papirja in pero, ter pričel pisati, kakor sem si zapomnil. Bili so nerodni in okorni stavki, kakor jih pač piše učenec ljudske šole. Toda meni so se zdeli dobri dovolj, da bi se dali kam natisniti in v svoji domišljiji sem si že naslikal, kako se bo bliščalo moje ime med slovenskimi pisatelji. Doma smo imeli dva časopisa: »Slovenskega gospodarja« in »Jurija s pušo«. Odločil sem se, da pošljem ta proizvod v »Jurija s pušo«, ki je meni sploh v onem času tako ugajal, in sem ga tako vestno čital, da pomnim še sedaj marsikaj, kar je stalo v njem. Seveda nazadnje ni prišlo do tega, ker sem od tega kolofotkarja dobil prvi bodec do pisateljevanja.

(Dalje.)

gospodar dežele. Vendar meni list, da Turki ne bodo Lahom privoščili veselja, da bi se čutili izzvane. Če bodo pa Lahi kljub temu v Tripolisu izkrcali vojake, Turki na morju sicer ne bodo mogli ničesar storiti, pač pa imajo na suhem izborni armadni zbor. Zraven tega pa je tripoliško prebivalstvo polno najdivjejšega sovraštva zoper Lahe. List sodi, da bodo Lahi po navadi tepeni.

Carigrad, 25. septembra. Moh. redovi dervišev, senussijev in arussijev bodo, ako se Lahi v Tripolisu res izkrcajo, **proglasili sveto vojsko**. — Včeraj je odpotoval novo imenovani tripoliški vali na ladji, na katero so vkrcali tudi vojake, orožje, municijo in živež. — Laške trgovske ladje, ki opravljajo službo po Levantu, so svoja potovanja prekinile, ker jih je vlada za vojaški transport rekvirirala.

Pariz, 25. septembra. Laški poslanik Tittoni se je predvčeršnjem posvetoval s francoskim ministrom za zunanje zadeve de Selvesom. Sploh se francoska vlada zelo peča s tripoliškim vprašanjem. Francija se sicer laški ekspediciji ne bo protivila, ker obstoja med obema državama sredozemska pogodba, glasom katere Francija Italiji naravnost priznava pravico okupacije Tripolisa, vendar pa Francozom ni čisto všeč, da je Italija to vprašanje ravnozdaj urgirala, ko francosko-nemška pogajanja še niso končana. Francozi Lahom Tripolisa bogve kaj ne privoščijo, ker bi imeli rajši Turka za sosedo kakor Italijo, boje se tudi laškega vpliva na Tunis. Francija se boji, da ne bi **laški korak zanetil velikanskega požara na Balkanu**. »Journal« pravi, da se Lahom Tripolis ne bo izplačal.

Pariz, 25. septembra. **Italija baje ponuja Visoki Porti za Tripolis 60 milijonov lir**. Italija bi rajše videla, da se tripoliško vprašanje na miren način reši, ker ve, da bi bil nasilen korak združen z velikimi nevarnostmi.

Carigrad, 25. septembra. Vojni minister je naročil 16.000 konj na Ogrskem. — Veliki vezir je dobil grozilna pisma iz Armenije, v katerih **Armenci groze z uporom**.

Liberalna zloba.

Litija, 23. septembra.

Kakor je že svoječasno »Slovenec« poročal, je bil posestnika sin A. Levičnik iz Mirne pri Vačah dne 10. t. m. ponoči, ko se je vračal iz Petrovč proti domu, napaden. Tajnik Sokola na Vačah Franc Juvančič, ga je čakal z dvema psoma, skrit v grmovju. Sunil ga je v prsa in naščuval nanj psa, ki sta ga na tla podrla in na tleh obdelavala. Juvančič ga je z nogo suval in tolkel po glavi z neko trdo rečjo. Psa sta mu raztrgala obleko (kroj), ga poškodovala po životu in znatno tudi po obrazu. Zadevo so orožniki sodišču v Litiji ovdili. Razprava se je vršila v petek dopoldne. Juvančič je pri zapravi tajil, da je on napadalec in trdil, da je bil sam napaden ko je pijan v grmovju ležal. Da psov ni imel on seboj, ampak da je psa Levičnik seboj pripeljal. V dokaz je pokazal zdravniško spričevalo staroste Sokolov dr. Premrova, da ima prasko na čelu, katero mu je prizadejal Levičnik in da so mu psi hlače raztrgali. Kolikor besedi, toliko laži. Juvančič si tega izgovora ni sam izmislil, ampak je bil tako podučen. Psi so bili last mesarja Mateta in Humra z Vač, v katere hiše pa Levičnik nikdar ne pride, torej tudi s psi ne more biti znan. Poleg tega se je vračal s Petrovč ne sam, ampak v družbi. Pod trgovcem se je družba ločila in je šel Levičnik po bližnici proti svojemu domu, trga se je na daleč ognil, torej ni mogel psov seboj vzeti. Pač pa je Juvančič vedel kdaj se bo Levičnik vračal, tudi je dobro znan s psi, katere je vzel seboj in čakal, ne pijan, ampak trezen, da pride Levičnik mimo. Tudi priča Osojnik je potrdil, da so psi podili Levičnika od poda, na katerem je priča spal. Priča je tudi potrdil, da je Juvančič, ko je prišel do poda in videl, da ne more več Levičniku do živga ker se je ta na pod zaprl, v jezi tolkel z vilami, da jih je zlomil in zraven klel in se pridušal, da bo že pokazal čukom itd. Sodnik dr. Ogoreutz je na podlagi zdravniškega spričevala staroste Sokolov dr. Premrova, deloma verjel Juvančiču in kratkoinmalom brez utemeljevanja, obsodil napadenega Levičnika v 24urni zapor. Napadalec Juvančiča pa samo na tri dni zopora. Seveda je proti tej sodbi vložena ničnostna pritožba in bo vzklicna obravnava v Ljubljani.

Dnevne novice.

— **Položnice** za obnovev naročnine dobe, v današnji številki »Slovenca« vsi, ki jim poteka plačilo s koncem tekočega meseca. Prosimo, naj se jih poslužijo vsak pravočasno, da ne bo treba ustavljati lista. Na naslovnem ovitku bere itak vsak cenj. naročnik vsak dan, doklej ima poravnano naročnino.

— **Shodi S. L. S.** Včeraj se je vršil v Polšniku shod, na katerem je poročal dr. Lampe o delu S. L. S. Shod je izrekel soglasno zaupnico poslancem S. L. S.

— **Novo katoliško tiskovno društvo.** Za Hrvate v Istri se je osnovalo Katoliško tiskovno društvo s sedežem v Pazinu. Društvo ima svojo tiskarno v Pazinu. V Pazin se preseli tudi »Pučki Prijatelj« iz Krka. Novi tiskarni želimo obilouspeha, tiskovnemu društvu pa mnogo članov. V Istri ne spimo več, temveč delujemo vsestransko za naobrazbo naroda in za njegovo boljše prihodnost, v prvi vrsti so naši duhovniki, svetne inteligence je pa malo, pa še ta nasprotuje verskemu napredku. — Sedaj skoraj vsaki dan dežuje in zelo ovira trgatve. Tudi močni vetrovi divjajo, posebno ponoči.

— **Nižjeavstrijska deželna uprava**, ki je v krščansko-socialnih rokah, izkazuje v svojem računskem zaključku 3.551.000 K prebitka.

— **Doslédnost gospodov sodrugov.** Dočim naši socialni demokrati ob vsaki priliki zaženejo velikansk spektakel zoper vsako »ekspanzijo« in »militaristične namene« monarhije, so laški sodrugi glede ekspedicije v Tripolis med seboj needini. Velika večina je za ekspedicijo, med njimi eden največjih, gospod sodrug Barzilai. Tudi glavno gasilno laške socialne demokracije »Avanti« simpatizira s tripoliško akcijo. Samo naši sodrugi so taki brezdomovinci, da jim ni na celem svetu para.

— **Socialdemokratske žrtve.** Deželno sodišče na Dunaju je med drugimi obsodilo: Ivana Kubika in 22letnega Karola Buchtele, ker sta psovala stražnike, vsakega na en mesec strogega zopora, 16letnega Adolfa Lorenza in 27letnega Leopolda Bambous, ker sta na policiste metala kamne in enega po glavi udarila, prvega na dve leti, drugega na eno leto stroge in poostrene ječe, 21letnega Franca Nerađa, ker je vpil: »Živela revolucija!« na dva meseca aresta, 19letnega Jožefa Zehrerja, ker je metal na policiste kamenje, na eno leto težke ječe, 27letnega Antona Groscha, ker je udaril konja nekega stotnika odzadaj na eno leto težke ječe, 19letnega Vincenca Florusa, ker je hotel nekega policista s pestjo udariti, na štiri mesece težke ječe, 19letnega Ivana Rakovitscha, ker je metal kamenje na tramvajski voz, na eno leto težke in poostrene ječe, Adolfa Baierja, ker je vpil proti enemu stražniku: »Pobijte ga!« na dva meseca aresta, 19letnega Jožefa Kubika, ker je ubil laterno in vrzel želez. kosček proti policistu, na eno leto težke ječe, 19letnega Ivana Itzlingerja, ker je vrzel proti policistu kamen, na šest mesecev težke ječe; ostali obtoženci so dobili po 10 in 14 dni, drugi pridejo še na vrsto. To so žrtve od socialne demokracije uprizarjenih ottakrinskih ekscesov. Seveda ni pričakovati, da bi socialdemokratski voditelji sedaj šli mesto zapeljancev tudi jest ričet.

— **Prireditelj igre »Krivoprisežnik«.** Na poslano v »Slov. Narod« z dne 23. septembra 1911, št. 219. — Dr. Eirich, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju, si prilašča pravico do tanijem za slovensko izdajo po Anzengruberjevi drami prirejenega »Krivoprisežnika«, ki je izšel kot drugi zvezek »Ljudskega odra«. Trdi tudi, da je vsaka uprizaritev te igre brez njegovega dovoljenja neopravičena. Na to trditve odgovorjamo sledeče: Društva, ki nameravajo uprizariti zgoraj navedeno slovensko izdajo »Krivoprisežnika«, ne potrebujejo od dr. Eiricha prav nobenega dovoljenja, temveč pogoj je edino ta, da pošljejo pred uprizaritvijo znesek 15 K na podpisano knjigarno. Zakaj da se ta svota porabi, dr. Eiricha čisto nič ne briga. V slučaju, da bi društvo prejelo od dr. Eiricha kako tirjatev, naj nanjo ne odgovarja, temveč pošlje naj jo naravnost nam, ki prevzamemo vsako odgovornost za vse, kar bi utegnil dr. Eirich tozadevno ukreniti. Dr. Eirichu samemu pa svetujemo, da naj slednjič miruje, kajti sicer nas bo prisilil, da mu pred širšo javnostjo pomagamo prav razumeti paragrafe in določila avtorskega prava. — »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani.

— **Malerjev hotel na Bledu** je danes v Radovljici na dražbi kupil gosp. Dolničar, restavratorec, na jeseni s kem kolodvoru za 155.000 kron.

— **Za hrvaško morje!** »Hrvatsko Pravo« prinaša daljši članek, v katerem opisuje delo paroplovnega društva Ungaro-Croata v Reki, v katerem je sicer nad polovico hrvaškega kapitala, ki pa dela popolnoma v mažarskem duhu, za mažarske cilje in stoji na podlagi svojih pravil pod varstvom in nadzorstvom ogrskega trgovinskega ministra. Da ohrani na hrvaškem morju hrvaško zastavo, se je pred osmimi leti ustanovilo »Hrvatsko parobrodarsko društvo« ter zaplovlilo po Kvarneru s parniki: »Hrvatska«, »Ante Starčević«, »Petar Zrinjski« in »Svačić«. S silno radostjo je hrvaško ljudstvo, ki prebiva po bregovih Kvarnera, pozdravilo hrvaške brodeve in hrvaško trobonico na njih; od tedaj je preteklo osem let, in lepi so novci, ki si jih je ljudstvo prihranilo z vožnjo na domačih parnikih. Velike, ogromne pa so tudi žrtve »Hrv. parobr. društva«, ki se ima boriti proti tako mogočnemu, bogato subvencioniranemu konkurentu kakor je Ungaro-Croata, za katerega delajo ne le javne oblasti, marveč tudi tuji podjetniki in njih uslužbenci. Jasno je, da morajo s časom opešati moči domačemu društvu, ki je navezano zgolj nase, ako ne po prime za delo vse ljudstvo in se postavi v bran za hrvaško zastavo na hrvaškem morju. »Hrv. Pravo« pozivlje zato vse Hrvate, da položijo svoj del za ohrano hrvaškega morja potom »Hrv. parobr. društva«. Ta poziv velja tudi z naše strani našemu ljudstvu, zlasti premožnejšim, da po svojih močeh doprinese, da nebeško lepi Kvarner, za katerim tako nestrno stezajo svoje pohlepne roke Mažari in Nemci, ostane slovanski.

— **Conferenca S. C. J.** bo dne 28. septembra v Štangi.

— **Pasivna rezistenca po poštah.** V vrstah poštних uradnikov se pojavlja gibanje, ki je posledica obupa. Če mero-dajni krogi ne store svoje dolžnosti, smemo biti prepričani, da izbruhne o Božiču zopet pasivna rezistenca po poštah. Razne stanovske organizacije se že sporazumevajo. Vlada se je nujno pozvala, da naj se ozira na zahteve poštne uradništva. Poštni uradniki se nahajajo radi sedanje draginje naravnost v bedi. Njih moči nikjer tako ne izkoriščajo, kot se to godi na pošti. Tvorniški delavci delajo 11 ur, so pa še poštni uradniki, ki morajo delati na dan 16 ur, osobito na deželi, česar pa nihče ne odškoduje. Niti po Weiskirchnerju dovoljenih remuneracij niso izplačali v polni meri.

— **Pri občinskih volitvah v Spodnji šiški** so zmagali v I. in II. razredu liberalci, v III. razredu pa socialni demokrati. V I. razredu so dobili liberalci od 113 oddanih glasov 64 do 68, neodvisni kandidati 37 do 40, soc. demokratje 7 glasov; v II. razredu imajo socialni demokrati 110 glasov, liberalci 180; v III. razredu liberalci 401, soc. demokratje 403 glasove.

— **Nova cesta.** Iz Kringe v Istri. Sedaj se dovršuje nova cesta iz Kringe čez Drago (dolino) v Sv. Peter v Šumi, kjer je žel. postaja. Ta cesta se je naredila z državno podporo in je silno potrebna. Po tej cesti se bo prišlo v Sv. Peter v Šumi s težkim vozom prav lahko v poldrugi uri, dočim se je vozilo po stari cesti skozi Tinjan štiri ure. Z lahkim vozom se bo pa prišlo v tri četrti uri, dočim se je rabilo po stari cesti dve uri. Poleg tega imajo sedaj ljudje cesto do vode v kalih in do polja. S to cesto se je veliko pomoglo ljudstvu. Zato je državi za isto prav hvaležno.

— **Kolera pri Reki.** — **Ustavljeni romarji.** V Dragi so oboleli na kolero trije otroci. Včeraj se je z železnico pripeljalo 300 romarjev, ki so hoteli na Trsat. Oblast je romarje ustavila in jih ni pustila na Trsat, ker se na Trsat nahaja baraka, v kateri so koleroični bolniki. V trsatnem samostanu se nahajajo izolirane osebe, med katerimi se je tudi pojavila kolera.

— **Vihar v reški luki.** **Ponesrečena italijanska jadrenica.** V noči od petka na soboto je neprestano divjal južni vihar (Sciroko), v katerem je padla kot žrtva italijanska jadrenica »Napoleone I.«. Ladja je dospela sem ob 5. uri zjutraj. Ko je hotela upogniti v Barosovo luk, so naenkrat odpovedala jadra. Medtem, ko je kapitan hotel uravnati jadra primerno novi smeri vetra, so valovi vrgli plovilo na neko skalo, pri čemur je ista dobilo težke poškodbe. S pomočjo nekega remorkerja je bila ladja spravljena k pomolu. Poškodbe pa so bile tako težke, da se je ladja pri pomolu potopila. Iz šestih mož obstoječo posadko je bilo možno rešiti. Poskusilo se bo, da se ladjo dvigne. Ladja ima nosilnost 110 ton in je vredna 25.000 frankov, a je za polovico te svote zavarovana.

— **Umri** je v Trstu 22. septembra v petek zvečer g. dr. Gvido Skapin, sodni praktikant na tržaškem

deželnem sodišču. Star je bil komaj 27 let, torej v cvetu mladih let. Kakor rezervni poročnik se je letos udeležil vojaških vaj v Dalmaciji, bil je pridodeljen c. kr. pešpolku grof Jelačić na Reki. Pri teh vajah je imel nad seboj nekega stotnika, ki je po svojem vedenju napram vojakom — bodi moštvu, bodi oficirjem — bil bolj podoben živini, nego človeku. Tako jih je baje nekega dne pustil marširati celih 16 ur, ne da bi jim bil medtem dovolil počivati. Na koncu pa, ko so se smeli oddahniti, ustavili so se pri neki vodi, ki je bila polna črvov in nesnage, dasi so tekoma marša večkrat šli mimo pitne in zdrave vode, ki jo pa niso smeli piti. Ono nezdravo vodo je pil tudi pokojni dr. Skapin, in s tem je bila njem kal smrti. Vrnil se je v domovino, kjer je takoj pričel bolehati: imel je legar (tifus). Toda v svoji veliki marljivosti se ni dal odtrgati od dela in hodil je še celih deset dni na sodnijo. Da, še ko mu je zdravnik ukazal, naj ostane doma — imel je tedaj že vročico 40° — je še na domu reševal sodne akte. Boril se je pet dni s smrtjo, dokler ni včeraj zjutraj izdihnil. Bil je torej ena mnogih — žrtev militarizma. N. v m. p.!

— **Novi profesorji na gorški gimnaziji.** Za suplente na c. kr. drž. gimnaziji so bili imenovani gg. dr. Peter Šorli (za verstvo in prirodopis), Ivan Steblovnik (za klasično filologijo), Matija Ravtar (za klas. filol.) in Vratislav Khail (za zgodovino in zemljepis).

— **Blagodejen dež.** Iz Gorice poročajo, da je zadnje deževje mnogo koristilo vinogradnikom in vrtnarjem. Grozdje na Vipavskem se je izboljšalo najmanj za 30 odstotkov.

— **Umrla** je na Reki soproga kapitana Blečiča gospa Antonija Blečič.

— **Zahteve železničarjev.** Iz Prage poročajo: Tu so zborovali češki in nemški železniški uradniki. Shoda so se tudi udeležili zastopnik mestnih občin Praga, Smichov in Žižkov. Za nemške uradnike je poročal komisar Zulawsky, za češke pa uradnik Hawelka. Sklenjena je bila soglasno resolucija, ki izjavlja, da vztrajajo železničarski uradniki pri zahtevah, ki so jih stavili železničarskemu ministru! Do 1. oktobra zahtevajo ugodno izjavo in obvezne obljube državne uprave glede na zahteve železničarjev.

— **Velik lov na divje koze** se vrši od dne 2. do dne 8. oktobra v Kamniški Bistrici, zato naj te dneve planinci in hribolazci opuste hojo po teh planinah in hribih, da se ne pripeti kakšna nesreča.

— **Drago zelje.** V »Slovenca« št. 217 sem bral, da je v Zagrebu zelnata glava po 24 do 32 vinarjev. To ni nič čudnega, če se pomisli, da se je pretečeno soboto v Skofji Loki na trgu prodajala zelnata glava po 40 v. — Tudi v Ljubljani imamo tako drago zelje.

— **Restavracijo juž. železnice v št. Petru** je dobil gosp. Dolničar iz Šmartnega pri Ljubljani.

— **Grozen čin razburjenih kmetov.** O tem se nam še poroča: V vasi Ribnik pri Karlovcu so se zadnje tedne neprestano ponavljali požari, in ko so ljudje hoteli gasiti, so pa požigalci prišli v osamljene hiše in tam vse pokradli. Kmetov se je polastilo silno razburjenje in z dovoljenjem okrajnega glavarstva so se oborožili s puškami in cele noči zalezavali požigalce. 19. t. m. so pa našli na neki njivi ležečega nekega potujočega rokodelskega pomočnika ter ga napadli, češ da je on požigalec. Sahanek — tako se je pisal — se kot Čeh ni znal sporazumeti s kmeti; zato je zbežal proti Kulpi in se v čolnu pripeljal na kranjsko stran. Tu pa so ga zgrabili kranjski kmetje, ga zvezali, prepeljali na ono stran in izročili hrvaškemu kmetom. Da si reši življenje, je pritrdil, da je on zažgal, da pa ima še dva tovariša, ki ju bo izdal, le naj mu puste življenje. Toda kmete je njegovo priznanje tako prevzelo — zlasti ženske —, da so se vrgli nanj, ga skoro do mrtvega pretepli in mu iztaknili oči; končno so nanj nametali slame in vej in zažgali. Sahanek je v groznih mukah umrl. 7 kmetov so že zaprli.

— **Pozor gg. visokošolci.** V navodilu za visokošolske dokumente ni omenjeno, da nekatere fakultete, na primer graška filozofska fakulteta, zahtevajo, da je ubožno izpričevalo potrjeno tudi od politične oblasti, torej od okrajnega glavarstva, drugače je neveljavno. Opozarjamo na to, da se dijaki obvarujejo škode.

— **Listnica upravnštva.** Tudi nevednež: Petiina vrsta, ki se jemlje za podlago inseratnim računom v »Slovenca«, zavzema prostor, ki je 72 mm dolžine in 3 mm višine, v »Domoljubu« pa 34 mm dolžine in 3 mm višine. Računa se vselej ves prostor, kar ga zavzema oglas ne glede na velikost črk ali pa potrebni prazen prostor.

! Ako še niste, pošljite naročnino! !

— Vtonil je v Idriji triletni sinček posestnika in rudarja Frančiška Lapajne. Pred štirimi leti se je pa usmrtil ded ponesrečenega otroka tako, da je zažgal v ustih dinamitno patrono.

Ljubljanske novice.

Ij Volilni imeniki za deželnozborske nadomestne volitve so razporeženi v mestni posvetovalnici od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. uri popoldne. Obsegajo 3634 volilcev.

Ij Strokovna razstava v Rokodelskem domu, ki je bila včeraj slovesno otvorjena, je bila včeraj ves dan dobro obiskana. Največ obiskovalcev je bilo iz obrtnega in rokodelskega stanu. Kat. mlaletniško društvo si je razstavo korporativno ogledalo pod vodstvom gg. akademikov Stanko Mašiča in Franc Kovača. Razstava bo otvorjena do 1. oktobra vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne, na kar opozarjamo posebno gg. mojstre. Poročilo o slovesni otvoritvi priobčimo jutri.

Ij »Ljudski oder« je ponovil sinoči pred skoro polno hišo F. S. Finžgarjevega »Divjega lovca«. — Uprizoritev je bila vseskozi častna in lepa, mestoma se je igralo dokaj bolje kot prvič. Igralci so upoštevali od kritik grajane hibe in so po možnosti zadostili stavljenim zahtevam. Vzlasti ggč. Anica Zalarjeva in g. Gorski sta pokazala, da se z dobro voljo in disciplino da doseči vse druge rezultate, kakor sta jih dosegla pri premijeri. Morda je bila velika masa prvič z njihovim igranjem bolj zadovoljna, kot sinoči, a z umetniškega stališča sta bila sinoči brezdvomno veliko boljše kot prvič. G. Pavšek (rihtar), se je v III. dejanju omejil in igral bolj mirno in bil zato tudi dokaj boljši kot prvič. Janezova mati je bila, če se ne motimo, presedena in moramo konstatovati, da je preseda bila le v korist igrji, zakaj sinoči je zvenel jok naravno in je cela scena s tem pridobila. Tudi Tina je bila menda nova in nam je ugajala. Ostali solisti so rešili svoje vloge prav dobro in so bili vseskozi odlikovani z burnim aplavzom. Komparzerija je bila še živahnejša in naravnejša nego prvič, žal, da je bila mestoma malo preglasna. Vzlasti eden izmed gospodov je menil, da z čisto neprimernimi improvizacijami in gestikulacijami — solistov celo I. dejanje ni pustil do besede — dosega efekte, ki pa so bili samo nepotrební. Proti taki samovoljnosti in kašperliadam naj nastopi režija kot zadnjič, samo malo več ognja bi si včasih želeli. Tempo je bil pa tudi sinoči še — prepočasen. V splošnem pa smo se vračali domov prav zadovoljni težko pričakujoč nedelje, ko vidimo na »Ljudskem odru« novo igrjo »Pred porotniki«.

Ij Liberalna manifestacija. Par liberalnih študentov, ki so združeni v dveh društvih, katerih last so trije beli pokrovci z elastičnimi vrvicami, čuti večkrat potrebo, da »manifestirajo« z namenom, da pokažejo strmečim ljubljanskim radovednežem tiste tri bele pokrovce. Nam so njihove manifestacije postranska stvar, ker ž njimi nikomur nič ne koristijo niti ne škodijo, k večjemu sebi, vendar pa moramo povedati, da takih »manifestacij« za slovensko vseučilišče, kot je bila v soboto v Mestnem domu, je bolje, da jih ni, pa četudi zadnje tri liberalne študentovske čepice izginejo, pa magari če govori 10 docentov svoj petminutni petošolski govor, spisan na shodu. K tej manifestaciji je došlo v soboto zvečer okoli 30 žensk in kakih 150 moških, kljub veliki reklami »Slov. Naroda«. Liberalne inteligence ni bilo, razen Rešnerja in dr. Trillerja sploh nobeneža liberalnega dež. poslanca. Kot kras tej manifestaciji pa je bil zavarovalni ravnatelj Ivan Hribar, ki je za svoj posel našel v soboto zvečer popolnoma primerno družbo. Hribarja je dr. Ravnihar v svojem govoru tudi primerno počastil, ko ga je spomnil žrtev ljubljanske mestne občine za državno obrtno šolo in tistega dela in truda, ki je za udejstvovanje te šole še potrebno. Docent na praški univerzi dr. Mihael Rostohar je bral svoj 10minutni govor, čegar smisel je bil, naj slovenski docentje iščejo zavetišča v Pragi. Za njim se je učil čitati na odru tudi neki akademik Zeleznikar, ki je proglasil kot neobhodno potrebo za ustanovitev slovenskega vseučilišča, da študirajo slovenski dijaki v Pragi. Končno so sprejeli neke resolucije o slovenskih vseučiliških zahtevah, ki pa ne bodo imele drugega pomena kot da ga bodo natisnjene v »Slov. Narodu«. Tako se je končala manifestacija liberalnega občinstva za slovensko vseučilišče. Bi saj še tistih par ducatov liberalcev doma ostalo, da bi s svojim malim zanimanjem, ne osramotili slovenskega

vseučiliškega vprašanja in sami sebe. Bog naš varuj teh »manifestacij«!

Ij Poročilo se je danes v cerkvi sv. Petra v Ljubljani c. kr. sodnik gosp. Ivan Sinkovec z ggčno Marijo Mercedes Povše, hčerko c. kr. komerčnega svetnika, državnega in deželnega poslanca g. Fr. Povšeta. Naše najiskrenejše čestitke!

Ij Ljubljanskega pastorja doslednost. Ljubljanski pastor slavnoznani dr. Hegemann je pred časom v avstrijskih in rajhovskih losvonromovskih listih vpriporil velik spektakel zoper ljubljanski »Josefinum«, češ, da je to skrajno nevaren zavod, koder se uganja nasilna katoliška propaganda, to pa zato, ker je slučajno v Jožefinu konvertirala neka protestantovka. Pastor je protestantovske Nemce svaril pred tem asilom. In glej! nedavno prineso v Jožefinum — mater ljubljanskega pastorja, katero je on po zvijači v ta zavod spravil. Ali se pastor ni nič bal, da ne bi se tudi njegova mati v tem zavodu izpreobrnila? Da, doslednost je jako redka čednost.

Ij Umrl je železniški uslužbenec Ivan Legat. Na Radeckega cesti št. 1 je umrla Marija Hribar. Umrla je hčerka trgovca Kleina, Regina Klein, učenka tretjega razreda uršulinske meščanske šole.

Ij Izlet tržaških socialnih demokratov. Včeraj ni prišlo iz Trsta v Ljubljano toliko socialnih demokratov kot so ljubljanski sodrugi pričakovali. Iz Trsta se je pripeljal le okoli 300 oseb. Po Dunajski cesti je par tržaških sodrugov kričalo »Eviha revolucija«, sicer so se pa mirno obnašali in s tako slastjo zavživali kranjska vina, da popoldne niso imeli časa iti v slovensko gledališče gledat Kristanovo igrjo »Samosvoj«. Gledališče je bilo tako popoldne prazno.

Ij Polzkušen samoumor. Danes dopoldne sta dva gospoda v tivolskem gozdu v obližju razgleda naletela nekega mladega človeka, kateri je na prsni kraval, zraven je imel pa samokres. Takoj sta obvestila policijo, ki je prišla na lice mesta ter konstatovala, da je ponesrečenec 20 letni krojačev sin Karol Slovnik, kateri se je v samomorilnem namenu ustrelil sam. Pognal si je v levo stran prsi dve krogli, a je bil še pri popolni zavesti. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnišnico. Vzrok, ki je mladeniča gnal do tega, ni znan.

Ij Karambol. Ko se je v petek zvečer vodovodni instalater gosp. Jakob Babnik peljal po Poljanski cesti s kolesom mu nasproti pridirja z vpreženim konjem nek posestnik iz Hrušice ter zadene v Babnika s tako silo, da je ta padel s kolesa in se pri padcu telesno poškodoval. Babnik ima tudi pri kolesu 12 kron škode.

Ij Radi umora knjigovodje Šibenika se vrši obširna preiskava. Umora sumničijo neko znano ljubljansko osebo, ki je pokojniku opetovano grozila. Danes je preiskovalni sodnik zaslišal dekle, radi katere se je vršil usodni spor na cesti.

Ij Ljudsko šolstvo. Mestni šolski svet v Ljubljani je imenoval na mesto suplenta na mestnih ljudskih šolah v Ljubljani Ivana Petrovčiča, ki je imenovan za provizoričnega mornariškega učitelja na c. kr. šoli za mornariške učence v Šibeniku, izprašano učiteljsko kandidatino in bivšo suplentinjo Karlo Kleč na slovenskih dekliških šolah v Ljubljani; nadalje bivšo volonterko na osemrazredni dekliški šoli pri Sv. Jakobu v Ljubljani, Jožefino Švigelj, za suplentinjo na I. mestni deški ljudski šoli in bivšega provizoričnega učitelja na II. mestni deški ljudski šoli Ivana Mihlerja, za prov. učitelja na I. mestni deški ljudski šoli.

Ij Izpolnitev popisovalnih pol za šolsko matico. Zadnje dni so začeli dostavljati popisovalne pole za letošnjo šolsko matico. Hišni gospodar ali njegov namestnik ima izročiti to polo vsem strankam v hiši, da vpišejo vanjo vse šoloobvezne otroke. V šolo hoditi so zavezani vsi v Ljubljani bivaajoči otroci od dovršenega šestega do dovršenega štirinajstega leta, ne glede na to, ali bivajo njih stariši v Ljubljani ali ne. V prostoru za opomnje je posebej navesti vzrok, zaradi katerega je kak po starosti šoloobvezan otrok šolskega obiska oproščeno (telesna nerazvitost, duševna nezrelost, zasebni pouk, izpustnica itd.). Kdor pri popisovanju kakega šoloobveznega otroka ne zglašali ali ga popiše napačno ali neresnično, ali če polo prepozno odda, tistemu se naloži kazen od 2 do 40 K, ako pa bi te globe plačati ne mogel, kaznovati ga je z zaporom od enega do štirih dni. Pravilno in točno izpolnjene pole je oddati najkasneje do 10. oktobra t. l. v mestnem zglaševalnem uradu, kjer se dobi tudi nadomestilo

za pomotoma nedostavljene ali izgubljene popisne pole.

Razne stvari.

Čebelarke zadruge v Belgiji. Čebelarstvo je v Belgiji zelo razširjeno. — Čebelarških zadrug deluje 219 s 6435 članí. Te zadruge so zvezane v deset zvez, katerih odposlanci tvorijo sindikalno zbornico v Bruselju. Zbornici je namen braniti in povspesevati interese čebelarjev s predavanji, izložbami, tiskom, nagradami itd.

35 barak postavi dunajska občinska uprava na raznih krajih mesta, da tako nekoliko odpomore pomanjkanju stanovanj.

Prvi mednarodni kongres gluho-nemih se je otvoril 22. t. m. v Rimu. K otvoritvi so došli tudi zastopniki inozemskih vlad, med temi tudi eden iz Kitajske. Prvi je govoril italijanski poslanec Brunialti, čegar govor je prestavil gluho-nemim poseben tolmač.

Izgredi zaradi draginje na Francoskem. Iz Pariza poročajo: Da stavkajo v Maubeuge hišne gospodinje zaradi draginje živil. Policija varuje trgovce pred razjarjenimi ženskami. V Rousiesu so napadle ženske nekega kmeta, ki je pripeljal na trg jajca in mleko, ter ga popolnoma slekle. Bežati je moral v sami srajci. V mnogih drugih krajih se vrše protestni shodi proti podraženju živil.

S truplom mrtvega otroka v rokah umrl. Iz Krakova poročajo: V vasi Klovovka pri Kaminsku je izbruhnil požar v hiši kmeta Karczinskega. Naenkrat je opazil Karczinski, da je v gorečem poslopju še njegov otrok. Planil je v hišo, a našel samo napol zgorelo truplo otrokovo. S truplom v rokah je prihitel na prosto, a se je zgrudil pred hišo mrtev na tla. Zaradi prevelikega razburjenja ga je zadela kap.

Mati in hči utonili. Pri Bellanu v jezeru Como je zašla neka Vigano na nevarno mesto v jezeru ter se začela potapljati. Ker se ji ni upal nihče pomagati, planila je njena mati v vodo in plavala k njej. Utonili sta pa obe v valovih.

Srbska dobrotnica umrla. Dne 13. t. m. je v Sarajevu umrla velika srbska dobrotnica mis Adelina Pavlina Irby v 78. letu starosti. Pokojnica je bila vnukinja lorda Boston in hči podadmirala Friderika Pavla Irby, rojena v Boyland-Hall na Angleškem. Zgubivša že v zgodnji mladosti stariše je z neko svojo prijateljico mnogo potovala in dalj časa živela tudi med ogrskimi Slovaki. Leta 1861 sta preko Prage odpotovali na Turško in Bolgarsko, da se spoznate s Srbi in Bolgari. O teh potovanjih je mis Irby izdala več spisov, v katerih se odločno zavzema za srbsko stališče. Leta 1866 je z lastnimi in angleškimi sredstvi ustanovila v Sarajevu zavod za višjo izobrazbo srbske ženske mladine. Radi nemirov je l. 1875 zavod prestavila v Prago in osnovala odbor za podporo bos. raje. Nabralo se je 10.000 goldinarjev. Leto na to je v Pakracu ustanovila šole za bosanske srbske begunce; šole je leta 1878 prestavila v Dalmacijo. Po okupaciji je višji srbski dekliški zavod zopet otvorila v Sarajevu. Mis Irby je zapustila dve oporoki: bosensko in angleško. S prvo odloča prodajo njenih nepremičnin v Sarajevu; skupiček naj se v enakih delih razdeli med »Prosvjeto« in »Dobrotvorno zadrugo Srbkinja«. Legati tema dvema društvoma znašajo 1 milijon kron. Med drugimi ji je položil na krsto dragocen venec tudi kralj Peter.

Amerikanska sličica iz Lipika. V hrvaškem kopališču Lipiku je večja družba hotela igrati tennis, a na mestu ni bilo še nobenega dečkov, ki so navadno pobirali žoge. Nekoliko v stran pa je stal nek drug desetleten deček in tega so vprašali, ali bi ne hotel pobirati žog. Deček je takoj pristal, sezul čevlje ter izredno spretno vršil svoj posel. Med tem so prišli tudi drugi dečki in koncem igre je vsak dobil običajnih 20 vinarjev, le prvega dečka so prezrli, ker ga nadzornik igrališča ni poznal. No, drugo jutro je pa kopališčna uprava dobila od tamkaj še dalj časa bivaajočega ameriškega milijonarja J. pismo, v katerem zahteva, da se tudi njegovemu sinu, ki je prejšnji večer pomagal pri tennisu, izplača običajna nagrada.

Telefonska in brzojavna poročila.

DVA PROTESTNA SHODA RADI DRAGINJE V TRSTU.

Trst, 25. septembra. Včeraj sta se vršila tu dva protestna shoda proti draginji. Enega je sklicala socialno-demokratska stranka pod milim nebom na

trgu Donadoni, drugega pa Narodna delavska organizacija v društvene prostore v ulici S. Francesco št. 2. Shoda soc. demokratske stranke na trgu Donadoni se je udeležilo kakih 3000 oseb, med temi približno polovico nesocialistov — Slovencev in italijanskih liberalcev — ki so se udeležili shoda iz radovednosti. Predsedoval je temu shodu »sodrug« Černivec (Cerniutz), ki se je svojčas proslavil v tržaškem mestnem svetu s svojo teorijo o asimilaciji Slovencev. Glavni govornik je bil državni poslanec Pittoni, ki je skušal po eni strani miriti, dočim je po drugi hujskal na izgred. Med shodom so anarhisti razdeljevali letake, v katerih se poziva delavce na revolucionarno akcijo proti kapitalistični družbi. Po shodu se je razvil sprevod, ki se je pomikal preko Barriere (mitnice) in Korsia proti Velikemu trgu. Sprevod se je izvršil mirno in brez posebnih izgredov; aretiranih je bilo samo nekaj anarhistov, ki so — sicer brezuspešno — hujskali na revolucionarno akcijo. Splošna sodba o tem socialno-demokratskem shodu je ta, da se nahaja tržaška socialno-demokratska stranka v očitni dekadenci. — Shoda N. D. O. se je udeležilo kakih 400 oseb, kar dokazuje, da gre tudi z N. D. O. navzdol. Kdor pozna osebe, ki igrajo sedaj prvo vijolino pri tej organizaciji, se tudi temu ne bo čudil. Nekateri govorniki so pozivljali naravnost na revolucijo. Brez ozira na to, da je tako pozivljanje politična otročarija, bi to vendar utegnulo škodovati Slovincem. Omeniti bi bilo še, da je bila na nogah vsa policija in orožništvo in pripravljeno vojaštvo in finančna straža. Govori se, da sta bila v pripravi tudi del ljubljanske (27. pešpolk) in goriške posadke.

Trst, 25. septembra. Po socialno-demokratskem shodu je pod vodstvom poslanca Pittonija večja množica napravila demonstrativen obhod po mestu. Ko je manjša grupa mladih ljudi hotela na glavni trg, se ji je postavila nasproti policija. Ekscedenti so začeli metati kamenje in enega policista ranili. Policija je zaprla 7 oseb, med njimi eno žensko.

DELOVNI PROGRAM DRŽAVNEGA ZBORA.

Praga, 25. septembra. »Narodni Listy« poročajo z Dunaja, da namerava vlada glede na draginjo sledeče ukrepati: znižanje vožnih cen, povišanje uvozne količine srbskega mesa in uvoz argentinskega mesa do konca letošnjega leta in povišanje dohodkov nižjim državnim uradnikom. Državni zbor se snide 5. oktobra. Zasedanje bo trajalo 75 dni. Predvsem se bo pečalo z draginjskim vprašanjem.

LAŠKE LADJE PRED TRIPOLISOM.

Rim, 25. septembra. Eskadra laških ladij, sestojeca iz dveh divizij križark (glej naše današnje najnovejše vesti!) se je danes pred solnčnim vzhodom pojavila v tripoliških vodah. Čet ladje baje še ne bodo izkrcale.

Carigrad, 25. septembra. Turčija je vsled prihoda laških ladij pred Tripolis strahovito razburjena. Vlada preti z izgonom vseh laških podanikov in bojkotom laškega blaga.

Malta, 25. septembra. Angleška križarka »Medea« je odplula z zapečatenimi povelji proti Tripolisu.

Dunaj, 25. septembra. Glasom »N. Fr. Presse« je turška vlada glede tripoliške afere naprosila kabineta na Dunaju in v Berlinu za intervencijo. Baje je sam sultan poslal cesarju Viljemu prošnjo za intervencijo.

ANGLEŠKI MORNARIŠKI ZRAKOPLOV UNIČEN.

London, 25. septembra. Zrakoplov angleške vojne mornarice se je danes, ko se je spustil na zemljo, tako poškodoval, da je popolnoma neraben.

EKSŠAH VJET.

Teheran, 25. septembra. Eksšaha Mohamed Alija so vjeli.

GROZNA NESREČA NA FRANCOŠKI BOJNI LADJI.

Toulon, 25. septembra. Vsled eksplozije v smodnišnici je v tukajšnjem pristanišču zletel v zrak križarka »Liberté«. 500 moč je utonilo, približno 100 pa se jih rešilo na ta način, da so poskočili v morje in se rešili na čolnih ali pa plavaje.

USMRŖENJE BAGROVA.

Kiev, 25. septembra. Danes zjutraj so Bagrova usmrtili. Preden so ga obesili, je prosil, da bi smel govoriti z judovskim rabincem. Ker pa se mu je odgovorilo, da bi se mogel pogovor vršiti le ob navzočnosti državnega pravdnika, je vse skupaj pustil.

MRAZ IN NEV V FRANCIJI.

Pariz, 25. septembra. Iz cele Francoske dohajajo poročila, da je nastopil hud mraz in da marsikje močno sneži.

Književnost.

* **Učna knjiga francoskega jezika** za srednje in njim sorodne šole. II. del. Spisal Friderik Juvančič, je ravnokar izšla v zalogi »Katoliške Bukvarne« v Ljubljani. Cena v platno vezani knjigi 3 K. Ob koncu knjige je slovarček, dalje 24 krasnih slik Pariza in načrt.

Za občinske volitve potrebne nove tiskovine. Katoliška Bukvarna v Ljubljani je ravnokar izdala sledeče, po določilih novega občinskega volivnega reda predelane tiskovine za občinske volitve: **Pooblastila** za občinske volitve, lega 50 vin. **Reklamacija**, ker je bil volivec izpuščen iz volivnega imenika, lega 50 vin. **Reklamacija**, ker je vpisana v volivni imenik oseba, ki nima volivne pravice, lega 50 vin. Te tiskovine se naročajo od Katoliške Bukvarne v Ljubljani. — Vse druge tiskovine za občinske urade se dobe v knjigarni J. Krajec nasl. v Novem mestu.

Grafenauer: Zgodovina novejšega slovenskega slovstva. II. del. Doba narodnega prebujenja (1848—1868). Ljubljana 1911. Založila »Katoliška Bukvarna«. Da je to klasična knjiga prve vrste, kakršnih imamo malo Slovenci, nam povedo strokovne ocene, ki jih čitamo v naših revijah. Posebno se odlikuje knjiga po svoji temeljitosti in zanesljivosti, s katero popisuje življenje in delovanje posameznih pisateljev. — »Dom in Svet« pravi, da stoji v tem oziru Grafenauerjeva knjiga na vrhuncu znanstvenega dela in tudi stilistično se čita kakor zanimiva povest, tako da ima bralec pravi užitek. V dolgi vrsti se vrstijo pred nami znana, draga nam imena z drugimi že nekoliko pozabljenimi, nobena važnejša osebnost ni izpuščena in pri vsaki izvemo vse, kar tvori jedro nje delovanja. Mnoge izmed opisanih oseb smo poznali osebno in je knjiga za nas še tembolj zanimiva, ker so nam tu opisani pisatelji tako blizu po času. Pisatelj je ogromno snov obdelal tako, da govori najprej o starejšem pisateljskem rodu te dobe (Bleiweis, L. Jeran, Fr. Svetličič, M. Vilhar, Ant. Zakelj, Koseski, Malavašič itd.), potem o začetnikih novega časa: L. Toman, Josipina Urbančič, Razlag, Fr. Cegnar, Mat. Valjavec, L. Svetec, Jan. Trdina, Davorin Trstenjak, Ant. Janežič, poseben odstavek zavzema Fr. Levstik, nato pride Simon

Jenko in mlajši rod Fr. Erjavec, Val. Mandelc, Val. Zarnik, Jan. Menzinger, I. Kosmač, Fr. Zakrajšek, Val. Slancink, Ant. Zupančič, Andrejčkov Jože in pesniki: A. Umek, Gr. Krek, Jan. Bilc, dekan Iv. Vesel, Frankolski in R. Silvester. — Grafenauerjeve slovstvene zgodovine sta izšla doslej dva dela. I. del obsega dobo od Pohlina do Prešerna na 153. straneh. Cena za broširan izvod je 2 K, za kartoniran 1 K 50 h, za v platno vezan 2 K 80 h. Zelo obširni drugi del pa obsega zgoraj opisano literarno zgodovino na VIII. + 475 straneh. Cena za broširan izvod 6 K 20 h, za vezan 7 K 20 h.

* **Globoko zasnovani roman.** Najnovejši zvezek »Leposlovne knjižnice« nudi krasen Dickensov roman »**Povest o dveh mestih**«, ki zavzema v slovstvu vseh narodov eno najodličnejših mest. Saj se pisatelj po pravici prišteva med največje romanopisce vseh vekov in ravno »Povest o dveh mestih« kaže vse vrline njegovega globokega duha. Roman je pravzaprav tragedija francoske revolucije; Dickens nam v njem s mojstrsko roko slika vzroke, nastanek in bistvo tega velikega zgodovinskega prevrata. Ne ošabnosti in nasilstev aristokracije, ne podivjanosti in slepote jakobinstva ni nobeden tako živo, verno in s takim sarkazmom ter duhovitostjo opisal kakor Dickens. Sredi tega divjega meteža najhujših strasti pa zvone strune najnežnejše milobe, požrtvovalnosti, zvestobe in velikodušnosti, ki omiljuje temno sliko onih silovitih časov. In kar se tiče značajev v Dickensovi povesti, bi ostrejšje risanih in markantnejših težko drugod zasledil v celem svetovnem slovstvu. Dickensov roman razširi bravcu duševno obzorje kakor malokateri drugi, ga uči umevati zgodovino in blaži duha ter ga povzdiguje v heroizmu ljubezni ter prijateljstva, ki ga pravzaprav ta povest — ki bi se tudi lahko velika pesem imenovala — opeva. Kdor bo po tej knjigi segel, temu se bo srce široko odprlo za vse plemenito in dobro. Slovenci smemo na prevod Dickensove »Povesti o dveh mestih« biti ponosni, ker smo s tem zopet nov biser svetovne literature vpletili med tisto malo dragocenih stvari, ki jih imamo prestavljene. Vsak omikanec si bo zato ta zvezek »Leposlovne knjižnice« gotovo rad nabavil in z njim obogatil svojo knjižnico. Knjiga je izšla v zalogi »Kato-

liške Bukvarne« v Ljubljani in velja broširana 5 K 50 vin., elegantno vezana 6 K 50 vin.

* **Nova pomenljiva knjiga.** — »**Katoliški verouk za višje razrede srednjih šol.**« — Tretja knjiga: **Življenje po katoliški veri.** Spisal Gregorij Pečjak, doktor bogoslovja, katehet. V Ljubljani 1911. V založbi »Katoliške Bukvarne«. Natisnila »Katoliška Tiskarna«. — Opozarjamo gg. duhovnike in izobražene laike, naj ne naročajo te šolske izdaje, ker je zanje posebe prirejena bolj porabna izdaja z imenom »**Katoliška etika**«. Pisatelj ji je dodal obširno stvarno kazalo, ki človeka o vsakem važnejšem nauku iz vseh treh veroučnih knjig hitro orientira. Zlasti za pridigarje in katehete ima ta izdaja več ko podvojeno vrednost. Cena lepo vezani knjigi je ista, t. j. 2 K 80 vin. — Za tiste, ki še nimajo druge veroučne knjige: »Resnice katoliške vere«, je še bolj priporočljivo, da si omislijo obe dr. Pečjakovi knjigi, ki se medseboj dopolnjujeta, v skupni vezavi pod imenom: »**Katoliška dogmatika in etika**«. Cena 5 K 30 vin. Priporočljiva je skupna knjiga ne le zavoljo razmerno nižje cene, ampak mnogobolj zavoljo s kupnega stvarnega kazala.

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 22. septembra.

Pšenica za oktober 1911 11'82
Pšenica za april 1912 12'04
Rž za oktober 1911 10'17
Oves za oktober 1911 9'42
Koruza za maj 1912 8'49

Efektiv trdnje.

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306'2 m, sred. zračni tlak 736'0 mm

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
23	9. zveč.	732'0	11'5	sr. vzh.	dež.	
24	7. zjutr.	32'0	10'8	brezvetr.	m. obl.	19.4
	2. pop.	33'1	14'0	"	dež.	
	9. zveč.	31'9	13'4	"	oblačno	
25	7. zjutr.	36'1	11'6	sl. jvzh.	megla	7.7
	2. pop.	36'1	19'8	sl. jvzh.	del. obl.	
Srednja predvčerajsnja temp. 14'8°, norm. 13'8°.						
Srednja včerajsnja temp. 12'7°, norm. 13'6°.						

Enkratna naročba Vas prepriča o izborni kakovosti našega blaga in n. gga nizkih cenah.

Potrebnosti za pisalne stroje:

barvne trakove za vse sisteme, ogljeni papir, strojeplinski papir i. dr.

Za razmnoževalne aparate:

vošeni papir, razne barve, tinte, papir za razmnoževanje itd.

Vse pisarniške potrebnosti

ima vedno v zalogi in razpošilja ceni brezplačno

THE REX Co., Ljubljana

Selenburgova ulica 7
nasproti glavne pošte.

Telefon št. 38.

2846

Sprejme se takoj

mizarski pomočnik

pri A. Štrukelj-u na Rakeku.

2878 Plača po dogovoru.

Razglas.

Županstvo v Mengšu naznaja, da je vis. c. kr. deželna vlada v Ljubljani dovolila v Mengšu

vse živinske sejme

počenši s sejmom dne 29. septembra t. l., to je na dan sv. Mihaela prihodnji petek.

Franc Orel, župan.

2875

Razpisuje se služba

organista in cerkovnika

v Ihanu. — Plača: 2/3 zemlje: njiv, travnikov, gojzda; gotovine 160 kron, 30 mernikov ajde, okoli 200 kron štolnine, stanovanje prosto. Službo je nastopiti 1. novembra.

2872

„Katoliška Bukvarna v Ljubljani“

== Priporoča svojo bogato zalogo cerkvenih in svetnih ==

== „MUZIKALIJ“ ==

Izmed slednjih osobito dvo- ali štiročne klavirske posnetke (overture, opere, operete itd.), razne koračnice, salonske in druge skladbe. Dalje veliko izbero pesmi za eno-, dvo- ali večglasno petje, kompozicije za inštrumentalno godbo, šole za razne inštrumente, kakor za klavir, gosli, vijolo, čelo, flavto, rog, citre, kitaro, tamburico, harmonij, orgle, klarinet itd., najlepše tercete, kvartete, in kvintete za klavir in godala, s spremljevanjem ali brez spremljevanja drugih inštrumentov.

== Opozarja se zlasti na zalogo ==

„UNIVERSAL EDITION“

Katero posebno priporoča c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje, ki se odlikuje po svojem tisku, zunanji obliki, popolnosti in solidni ceni. — Na razpolago so tudi skladbe drugih zalog, kakor Edition Peters, Steingräber, Litolf, André, Cranz in ljudska izdaja Breitkopf in Härtel.

Ceniki omenjenih zalog se na željo pošiljajo brezplačno in poštne prosto; tudi skladbe se pošiljajo na ogled proti povrnitvi poštne.

„Katoliška Bukvarna v Ljubljani“

Ilustrovani kašipot za Ljubljano. Sestavil Ivan Robida s pridejanim načrtom mesta Ljubljane. Cena 1 K 20 h in se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani ter je za tujca in domačina velike praktične vrednosti; nudi tudi za domačina mnogo novega in zanimivega. Isti kašipot se dobi tudi v nemškem jeziku.

Potrebna knjiga. Med najpotrebnejše knjige, kar jih imamo Slovenci, se sme pač prištevati »Knjiga o lepem vedenju«, katero je izdala in založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani, kajti to je edina slovenska knjiga, ki obsega najpopolnejše obširna in zelo pregledno nujana navodila, kako naj se vede priprosti človek ali izobraženec v rodbinskem, družabnem in javnem življenju.

Knjiga ustreza svojemu namenu. Vsak človek namreč — naj bo še tako izobražen — zaide pogosto v neprijeten položaj, da ne ve, kako naj se napram gotovim osebam in družbam obnaša, da napravi dober vtis; kajti ravno zunanja oblika, s katero kdo nastopa, je velikanskega pomena v življenju. Človek si s svojim vedenjem povzdigne ali pa podkoplje ugled.

Lepo obnašanje ni sicer toliko plod razuma in poduka, kakor vzgoje in srca, vendar pa vsak človek potrebuje tudi nekaj praktičnih navodil. Vsak se bo iz knjige mnogo naučil in našel v nji obilico zlatih nauk. Knjiga ima dvojno kazalo in je z natančnim abecednim kazalom pregled knjige zelo olajšan. Cena za lepo opremljeno knjigo znaša 3 K, za elegantno vezano 4 K.

Mladini! Pogosto in vsakdanje sveto obhajilo. Spisal o. Julij Lintelo, D. J. (Slovenski prevod je oskrbela Marijina družba v ljubljanskem semenišču.) — Str. 86. Cena 30 vin., 20 izvodov in več po 25 vin. — Založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani. O knjižici nam piše duhovnik, ki je prebral delo v francoskem izvirniku: »Tako krepko, naravno, nepretirano in prepričevalno povedanih resnic o svetem obhajilu nisem dobil doslej še nikjer, dasi sem sam iskal primernih knjig, ker sem nedavno napravil ciklus nagovorov o pogostem svetem obhajilu. Sedaj, ko sem to knjižico prebral, vidim, kako malo sem v svojih govorih povedal, in bi pridige najrajši začel iznova.« — Knjižica

je namenjena mladini sploh, moški in ženski, in je pisana tako primerno, da jo bo z veseljem vzela v roke mladina v nežni starosti, zlasti pa bo koristila odrasli mladini. Sveti oče Pij X. je izvod francoske knjižice, ki mu ga je bil poslal pisatelj, z veseljem sprejel, močno pohvalil vneto pisateljevo in izrazil željo, naj se ta spis med mladino kar najbolj razširi.

URA z verižico za samo kron 2-20.

Vsled nakupa velike zaloge ur, razpošilja šlezijska tovarna: 1 prekrasno pozlačeno 36 ur idočo precizijsko-anker-uro z lepo verižico za samo K 2-20, ter 3letnim pisanim jamstvom. Pri nakupu 3 kosov cena K 6—, 5 kos. K 9—. Pošilja proti povzetju

prusko - šlezijska izvozna tvrdka
A. Geib, Krakow 340.

Za neugajajoče denar nazaj.

KINTA
K.C.L.

Priznana močna, lahko tekoča so-
lidna in neprekosljiva so 866

„Kinta“-kolesa.
Najboljše jamstvo. Ilustrovani ceniki brezplačno.
K. Camernik, Ljubljana, Dunajska c. 9.
Špeditorska trgovina s kolesi in posameznimi deli.
Izposojevanje koles.

Organist in cerkvenik
dobi službo

v Zaplani, pošta Vrhnika.

Nastop 15. oktobra. 2870

Spominjajte se pri vseh prireditvah, pri vseh veselih in žalostnih dogodkih „Slovenske Straže“!

Zlate svetilje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobod-
st. svod-
stvo

Seydlin

Izdelovatelj
O. Seyd
Ljubljana, Stritarjeva ulica 7

Pianino

popolnoma nov iz naravnega orehovega lesa, s tremi pedali in modulatorjem, moderno konstrukcijo, krasnim glasom in vnanostjo, osobito pripraven za izobraževalna društva ali gg. učitelje, se takoj proda pod tovarniško ceno. — Naslov pove uprava „Slovenca“.

„NUISOL“

od Bergmann & Co., Tešín (Tetschen) ob Labi je in ostane, pozneje kot doslej nedosežen v svojem presenečenim naravnem pobarvanju las in brade. — Dobiva se v svetli, ružavi in črni barvi steklenica po K 2-50 pri: Antonu Kanču, drogerija; O. Feltich-Frankheim, brivec.

Oglejte si veliko zalogo koles z originalno znamko

„PUCH 1911“

pri Fr. Čudnu trgovcu v Ljubljani

Prešernova ulica, samo nasproti franciskanske cerkve. Raznih znamk kolesa od 110 K naprej vedno v zalogi. Zaloga šivalnih strojev: Singer, Ringschiff. Pouk za strojno vezanje gratis.

Edino zastopstvo za Kranjsko!
Ceniki zastoj, poštnine prosto. — Ceniki zastoj, poštnine prosto.

ANTON ŠARC, Ljubljana.

Izdelovanje perila, pralnica in svetlolikalnica na električen obrat, priporoča zelo dobro in solidno izdelano perilo po nizkih cenah.

Opreme za neveste!

Perilo za deklince in dečke, za otroke, platno šifon, švicarske vezene, se kupi zelo ugodno, ruhe, brisalke, prte, prtiče, nogovice, maje.

Tetra-perilo

za gospode in gospe. Kdor trpi na prehladu reumatizmu, trganju in ishiji, naj le to perilo nosi, ta poskušnja bode vsacega zadovoljila.

Vzorci so vsakemu na razpolago.

1787 (1)

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

ima na razpolago šolske knjige za vse učne zavode ljudskih, meščanskih in srednjih šol.

Seznamke za posamezne zavode oddajamo brezplačno.

Za srednje šole posebej:

Nove slovenske učne knjige za srednje šole po novem učnem načrtu so z malimi izjemami izšle v lastni zalogi »Katoliške Bukvarne«.

Na razpolago so pa seveda tudi vse predpisane učne knjige tujih zalog.

Za ljudske in meščanske šole:

Novo! Maierjeva učila Novo!

za ponazorovanje mer, uteži ter ploščin in telesnin za vse kategorije ljudskih in meščanskih šol. Odobrena in priporočena z razpisom c. kr. dež. šol. sveta z dne 23. sušca 1911, št. 1899.

Poseben seznamek in naročilni list se dobi brezplačno.

Solske tiskovine smo tiskali v lastni zalogi po najnovejših določbah. Učila in razne učne pripomočke imamo v veliki izbi.

O šolskih tiskovinah in učilih smo izdali skrbno sestavljen in zelo pregleden seznamek, ki ga pošljemo šolskim vodstvom in krajnim šolskim svetom na zahtevo brezplačno in poštnine prosto.

Šolske knjige.

Katoliška Bukvarna v Ljubljani.